

Sygn. akt Tw 13/13

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia

9 lipca

2014 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka – przewodnicząca

Andrzej Rzepliński – sprawozdawca

Andrzej Wróbel

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 maja 2014 r. o odmowie nadania dalszego biegu wnioskowi Naczelnej Rady Adwokackiej,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE:

1. W dniu 3 lipca 2013 r. wpłynął do Trybunału Konstytucyjnego wniosek Naczelnej Rady Adwokackiej (dalej: NRA) o zbadanie zgodności: po pierwsze, § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461; dalej: rozporządzenie z 2002 r.) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja), art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, ze zm.; dalej: prawo o adwokaturze); po drugie, § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia z 2002 r. z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 prawa o adwokaturze; po trzecie, § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz art. 16 ust. 2 i 3 prawa o adwokaturze; po czwarte, § 13 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia z 2002 r. z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 prawa o adwokaturze; po piąte, § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 42 ust. 2 i art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz art. 16 ust. 2 i 3 prawa o adwokaturze; po szóste, § 14 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia z 2002 r. z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 prawa o adwokaturze.

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 20 lutego 2014 r. wnioskodawca został wezwany do usunięcia, w terminie 7 dni od daty doręczenia zarządzenia, braków formalnych wniosku przez: doręczenie oryginału oraz 4 (czterech) kopii wyciągu z protokołu posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej, na którym podjęto uchwałę nr 101/2013 w sprawie skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, wraz z listą obecności; uzasadnienie, w jaki sposób w sprawach, w których strony korzystają z usług pełnomocnika z wyboru, a jego wynagrodzenie określa umowa, § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2, § 13 ust. 6 w zw. § 2 ust. 1 i 2, § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. naruszają art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 Konstytucji, art. 16 ust. 2 i 3 prawa o adwokaturze – w odniesieniu do członków samorządu adwokackiego.

3. W piśmie z 4 marca 2014 r. NRA odniosła się do zarządzenia sędziego. Do pisma dołączyła wyciąg z protokołu posiedzenia wraz z 4 kopiami i listą obecności.

4. Postanowieniem z dnia 9 maja 2014 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu wnioskowi w zakresie badania zgodności: § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji; § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji; § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 42 ust. 2 i art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

4.1. Trybunał stwierdził, że badanie zgodności § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r.; § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2

rozporządzenia z 2002 r. oraz § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. ze wskazanymi wyżej wzorcami kontroli i w świetle przedstawionego uzasadnienia wykracza poza ograniczoną rzeczowo legitymację wnioskową (art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji), „konsumując” cechy wniosku, który mogą złożyć jedynie podmioty legitymowane generalnie (art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji).

5. Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2014 r. Trybunał Konstytucyjny sprostował oczywistą omyłkę pisarską w formule sentencji postanowienia z dnia 9 maja 2014 r. w ten sposób, że zwrot „odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej” zastąpił zwrotem „odmówić nadania dalszego biegu wnioskowi”.

6. W zażaleniu z 15 maja 2014 r. wnioskodawca domaga się uchylecia zaskarżonego postanowienia i skierowania sprawy do rozpoznania na rozprawie „w pełnym zakresie objętym wnioskiem”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 3 lit. b w zw. z art. 36 ust. 6–7 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy wydając zaskarżone postanowienie, prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania wnioskowi dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia.

2. Postanowieniu z dnia 9 maja 2014 r. Naczelna Rada Adwokacka zarzuca naruszenie art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji „poprzez ich błędną wykładnię i wadliwe przyjęcie, iż NRA wskazując wzorzec złożony z art. 45 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 64 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 31 ust. 3, a także z art. 6 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka podstawowych wolności, musi wykazać, iż doszło do naruszenia konstytucyjnych praw członków samorządu adwokackiego określonych we wskazanych wzorcach konstytucyjnych w sytuacji, gdy z przytoczonych przepisów Konstytucji wynika, iż NRA, jako podmiot posiadający szczególną kompetencją wnioskową, musi wykazać jedynie, iż zaskarżony akt normatywny »dotyczy spraw objętych jej zakresem działania«”.

2.1. Główny zarzut sformułowany w zażaleniu sprowadza się do polemiki z ugruntowanym orzecznictwem Trybunału, zgodnie z którym z ograniczonej legitymacji wnioskowej wynika nie tylko wymóg, by kwestionowane przepisy dotyczyły spraw objętych zakresem działania podmiotu legitymowanego do złożenia wniosku, lecz także wymóg, by wskazane we wniosku wzorce kontroli dotyczyły spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy. W związku z powyższym podmiot o ograniczonej rzeczowo zdolności wnioskowej nie może dowolnie wskazywać wzorców kontroli zaskarżonego przepisu (zob. postanowienia TK z dnia: 17 stycznia 2011 r., Tw 26/10, OTK ZU nr 1/B/2011, poz. 5; 25 stycznia 2011 r. i 9 czerwca 2011 r., Tw 31/10, OTK ZU nr 3/B/2011, poz. 189 i 190; 26 lipca 2012 r. i 22 marca 2013 r., Tw 16/12, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 125 i 126; 6 czerwca 2012 r. i 21 listopada 2012 r., Tw 18/12, OTK ZU nr 6/B/2012, poz. 475 i 476; 5 czerwca 2012 r. i 6 listopada 2012 r., Tw 19/12, OTK ZU nr 6/B/2012, poz. 477 i 478).

2.2. Trybunał stwierdza, że Naczelna Rada Adwokacka nie może przez powoływanie takich wzorców, jak: art. 42 ust. 2 i art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji, występować

w obronie „gwarancji procesowych każdego człowieka”. Na konstatację tę nie wpływa okoliczność, że może istnieć pośredni związek między określonym we wniosku sposobem naruszenia wskazanych wzorców kontroli a interesami majątkowymi adwokatów, skutkujący – jak to określa wnioskodawca – „redukcją prawa do wynagrodzenia oraz prawa do klienteli członków samorządu adwokackiego”. Treść wniosku i zażalenia nie pozostawia bowiem wątpliwości co do tego, że w pierwszej kolejności wnioskodawca kwestionuje system zwrotu kosztów, w którym „klient adwokata, mimo wygrania sprawy, ponosi przeważający ciężar kosztów swojej reprezentacji lub obrony, a Skarb Państwa w niewielkim jedynie stopniu rekompensuje mu ten wydatek”. Powyższe świadczy o wystąpieniu przez NRA z wnioskiem w interesie ogólnospołecznym.

3. W świetle przedstawionych uwag nie są uzasadnione twierdzenia NRA, jakoby Trybunał przyjął, że była ona zobowiązana do wskazania, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób zostały naruszone (stosownie do art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK). Trybunał podkreśla, że ograniczenie możliwości wskazania dowolnych wzorców kontroli w rozpatrywanej sprawie nie wynika z zastosowania przepisów dotyczących przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, lecz z ograniczonej rzeczowo legitymacji wnioskodawcy (art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji). W rozpatrywanej sprawie nie miało miejsca zarzucane w zażaleniu „stosowanie w drodze analogii regulacji mającej zastosowanie w przypadku skarg konstytucyjnych”.

4. W zażaleniu wnioskodawca wskazuje również na naruszenie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK w zw. z art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji „poprzez błędne przyjęcie, iż wnioskodawca nie wykazał, aby zaskarżone przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 października 2002 roku dotyczyły spraw objętych zakresem działania Naczelnej Rady Adwokackiej (tak co do przedmiotu zaskarżenia, jak i wzorca)”.

4.1. W odniesieniu do przytoczonego zarzutu Trybunał stwierdza, że świadczy on o niezrozumieniu istoty zakwestionowanego orzeczenia.

Postanowienie o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu dotyczyło tylko części wzorców kontroli. Podstawą wydanego postanowienia nie było to, że kwestionowane przepisy nie dotyczą spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy. Trybunał nie odmówił nadania biegu wnioskowi w zakresie zbadania zgodności § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2, § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. z art. 16 ust. 2 i 3 prawa o adwokaturze.

5. Trybunał stwierdza, że w zakresie objętym postanowieniem o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu NRA wystąpiła w interesie ogólnospołecznym, czym przekroczyła zakres ograniczonej rzeczowo legitymacji wnioskowej (art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji).

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.